PÄÄESIKUNTA **LAUSUNTO** HE 294/2018 vp
Operatiivinen osasto
Komentaja Sami Iso-Lauri
Helsinki 10.1.2019 Nro:tta .

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta; HE294/2018 vp

1 Lausunto

Pääesikunta on osallistunut siviilipalveluslain muutostarpeita selvittävän työryhmän työhön. Pääesikunnan näkemykset on huomioitu valmistelussa hyvin.

Pääesikunnan mukaan henkilön mahdollisuus hakea takaisin puolustusvoimien reserviin samoin edellytyksin kuin aiemminkin, myös sen jälkeen kun on täyttänyt 28 vuotta, on hyvä uudistus. Pääesikunnan näkemyksen mukaan ehdotuksessa on kuitenkin kaksi seikkaa, joihin on syytä kiinnittää huomiota.

1.1 Asepalveluksen suorittaneen palaaminen uudelleen puolustusvoimien reserviin

Pääesikunta haluaa nostaa esille sen, missä vaiheessa asepalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittanut henkilö voi siviilipalvelushakemuksen tai täydennyskoulutuksen jälkeen palata vielä puolustusvoimien reserviin.

Pääesikunta katsoo, että henkilöllä tulisi olla määrällisesti rajattu mahdollisuus siirtyä puolustusvoimien reservistä siviilipalvelukseen ja takaisin. Siviilipalveluksen tarkoituksena on toimia asepalveluksen sijassa suoritettavana palveluksena, mikäli henkilön vakaumus estää häntä suorittamasta asepalvelusta. Vakaumuksen todistelua tai eettisiä perusteluita ei kuitenkaan normaalioloissa siviilipalvelukseen hakijalta edellytetä. Siviilipalvelukseen voi hakeutua ennen asepalvelusta, asepalveluksen aikana ja sen jälkeen. Rajaton tai edes lukuisia kertoja tapahtuva siirtyminen aiheuttaa paitsi lisää hallinnollista taakkaa, myös mahdollistaa järjestelmän käyttämisen esimerkiksi kertausharjoitusten välttämiseen, mikä ei ole siviilipalvelukseen ja sieltä takaisin reserviin siirtymismahdollisuuden tarjoamisen tarkoitus. Tällainen ilmiö ei ole laaja, mutta se on kuitenkin jossain määrin olemassa. Työryhmän esityksessä on todettu, että kerran täydennyspalveluksesta puolustusvoimien reserviin siirtyvälle olisi syytä olla mahdollisuus ainakin kerran vielä siirtyä takaisin siviilipalvelusvelvolliseksi.

1.2. Siviilipalvelukseen hakeminen erityisoloissa

Toinen huomioitava muutos mietinnössä koskee sellaisten siviilipalvelushakemusten käsittelyä, mitkä ovat hyväksytty ennen ylimääräisen palveluksen tai liikekannallepanon alkua, mutta jotka eivät vielä ole aloittaneet palveluksen suorittamista. Näiden hakemusten käsittely ei jatkossa poikkeaisi normaalioloissa käsiteltävästä hakemuksesta, vaikka hakemuksen hyväksymisen jälkeen tasavallan presidentti antaisi poikkeusoloja koskevan määräyksen. Pääesikunta pitää hyvänä sitä, että siviilipalvelushakemuksen käsittelyyn jo alkaneissa poikkeusoloissa ei olla kuitenkaan puuttumassa. On tärkeää, ettei vakaumuksentutkintalautakunnan käsittelystä luovuta poikkeusoloissa tilanteessa, missä hakemus jätetään vasta ylimääräisen palveluksen taikka liikekannallepanon aikana.

Pääesikunta haluaa nostaa esille, että valmiusperusteisen kertausharjoituksen lisääminen siviilipalveluslain tarkoittamiksi erityisolosuhteiksi on edelleen jatkossakin tarkastelua vaativa asia.